

Građanski prostor

**Prostor za delovanje
organizacija civilnog
društva**

Građanski prostor

Od početka pandemije virusa COVID 19, većina Vlada preduzela je posebne mere koju su pre svega podrzumevale zabranu okupljanja, socijalno distanciranje i uvođenje karantina. Time su neke od ključnih aktivnosti organizacija civilnog društva (OCD) kao što su treninzi, radionice zagovaračke aktivnosti, protesti, kampanje prikupljanja sredstava i sl. naglo zaustavljene. S druge strane, ključan izazov je bio da slobode udruživanja, okupljanja i izražavanja budu poštovane što je moguće više, imajući u vidu restriktivne mere koji se preduzete u cilju zaštite zdravlja.

U ovim kriznim vremenima pokazalo se da je postojanje aktivnog civilnog društva od izuzetne važnosti za kreiranje inovativnih odgovora kako bi se osiguralo da ugrožene kategorije stanovništvo dobiju neophodnu pomoć i podršku.

Državne mere koje utiču na građanski prostor trebalo bi da su donete na transparentan, odgovoran, participativan i zakonski utemenjen način, kako bi se osiguralo poštovanje slobode okupljanja, udruživanja i izražavanja I tokom pandemije, uz poštovanje sledećih principa:

Poštovanje pavnih principa (zakonitosti, nediskriminacije, odgovarajućeg obima ograničenja, javnosti) - Mere koje utiču na slobodu okupljanja ili udruživanja moraju se temeljiti na zakonu, jasno artikulirati razloge za donošenje i moraju biti dovoljno precizne kako bi pojedinci jasno znali koje ponašanje zabranjeno, tj.dopušteno. Mere koje utiču na slobodu okupljanja ili udruživanja moraju se ravnomerno primenjivati, a ne samo na određene grupe. Mere koje utiču na slobodu okupljanja ili udruživanja moraju biti neophodne, ciljano prilagođene i srazmerne naporima da odgovore na pandemiju. Trebalo bi da budu kratkoročne, ali i da mogu ponovo da budu uvedene, kao i da automatski prestanu da važe kada se promeni situacija zbog koje su usvojene. Mere koje utiču na slobodu okupljanja ili udruživanja moraju brzo biti saopšene široj javnosti.

Kvalitet procesa

Potrebno je formirati savet zainteresovanih strana (predstavnik Vlade, civilnog društva, sindikata, posebnih interesnih grupa i ranjivih zajednica) kako bi zajedno osmislili i pratili sprovođenje mera koje utiču na građanski prostor tokom situacija nastalih kao posledica odgovora na COVID-19. Kao posledica krize, finansiranje OCD postalo je neizvesno, a rizik njihove održivosti povećan. Stoga je potrebno obezbediti pravovremenu podršku OCD koje pružaju pomoć drugum grupama: pojednostaviti i ukinuti ograničenja u pristupu finansijskim sredstvima, preusmeriti sredstva namenjena finansiranju projekata na finansiranje aktivnosti koje odgovaraju trenutnim potrebama, omogućiti da iste mere podrške mogu koristiti zaposleni u OCD kao i zaposleni u privatnom sektoru, produžiti rokove za dostavljanje predloga projekata i njihovo sprovođenje.

Digitalni/virtuelni građanski prostor

Potrebno je izbegavati uplitanje u on-line prostor (platforme, aplikacije) koje civilno društvo koristi za okupljanje ili udruživanje, i kreirati nove on-line prostore i mehanizme koji će omogućiti civilnom društvu da učestvuje u razvoju, sprovođenju i analizi politika. Platforme koje se u tom slučaju koriste treba da budu inkluzivne, uz svest o ograničenjima on-line rasprave, ali i da uvažavaju potrebu za direktnim pristupom ključnim zainteresovanim stranama, akademskoj zajednici i grupama civilnog društva kojima je pristup inače ograničen.

Zaštita na radnom mestu

U procese odlučivanja potrebno je uključiti sindikate i druga udruženja radnika kako bi se osiguralo zdravlje i sigurnost na radnom mestu i zaštitila sloboda govora kada dođe do kršenja prava radnika.

Primena mera za oporavak i sprovođenje reformskih procesa treba da se zasnivaju na nezavisnom nadzoru institucija, ograničenom periodu važenja vanrednih mera i redovnom i transparentnom izveštavanju.

Zakonodavna i sudska vlast treba da vrše pojačan nadzor i analizu mera koje utiču na slobodu okupljanja ili udruživanja. To bi trebalo da obuhvati i postupak nezavisnog nadzora nad zakonodavnom vlasti radi praćenja i, gde je to potrebno, afirmativnog ponovnog odobrenja takvih mera, kao i uspostavljanje pravosudnog foruma za rešavanje i otklanjanje zloupotreba usled takvih mera. Mere koje utiču na slobodu okupljanja ili udruživanja, poput ograničenja javnih okupljanja, treba da budu ograničene i da zahtevaju analizu i odobrenje za ponovno uvođenje od strane zakonodavnog tela. Potrebno je definisati zahteve za transparentno finansiranje i izveštavanje koji nisu restriktivniji od onih za druga pravna lica (npr. korporacije), i formirati zajednički registar za sve neprofitne organizacije.

